

CHAPTER I THE SCIENCE OF DEDUCTION

Sherlock Holmes took his bottle from the corner of the mantel-piece and his hypodermic syringe from its neat morocco case. With his long, white, nervous fingers he adjusted the delicate needle, and rolled back his left shirt-cuff. For some little time his eyes rested thoughtfully upon the sinewy forearm and wrist all dotted and scarred with innumerable puncture-marks. Finally he thrust the sharp point home, pressed down the tiny piston, and sank back into the velvet-lined arm-chair with a long sigh of satisfaction.

Three times a day for many months I had witnessed this performance, but custom had not reconciled my mind to it. On the contrary, from day to day I had become more irritable at the sight, and my conscience swelled nightly within me at the thought that I had lacked the courage to protest. Again and again I had registered a vow that I should deliver my soul upon the subject, but there was that in the cool, nonchalant air of my companion which made him the last man with whom one would care to take anything approaching to a liberty. His great powers, his masterly manner, and the experience which I had had of his many extraordinary qualities, all made me diffident and backward in crossing him.

Yet upon that afternoon, whether it was the Beaune which I had taken with my lunch, or the additional exasperation produced by the extreme deliberation of his manner, I suddenly felt that I could hold out no longer.

"Which is it to-day?" I asked,— "morphine or cocaine?"

I. FEJEZET MEGFIGYELÉS ÉS KÖVETKEZTETÉS

Sherlock Holmes levette a kandalló pereméről az üvegcséjét, s előhúzta a fecskendőjét a tiszta bőrtokjából. Hosszú, fehér ujjaival beleigazította a finom tűt, és bal kezélőjét hátratólta. Egy ideig tűnődve nézte a számtalan pontot és sebhelyet, mellyel csuklója és izmos alsó karja telis-tele volt. Végre beleszúrta karjába az éles tűt, megnyomta a fecskendőt, s felsőhajtva kényelmesen hátradőlt bársony karosszékében.

Hónapok óta naponta háromszor végignéztem ezt a jelenetet, de sehogy sem tudtam belenyugodni. Ellenkezőleg. Napról napra jobban bosszantott, s éjjel nem tudtam aludni, ha arra gondoltam, milyen gyáva vagyok, hogy semmit sem teszek ellene. De valahányszor föltettem magamban, hogy megnyugtatom lelkiismeretemet, újra meg újra arra a meggyőződésre jutottam, hogy barátom hideg távolságtartása olyan emberre vall, akivel nem tanácsos erőszakoskodni. Kiváló képességei, egész viselkedése, az a körülmény, hogy számtalanszor jelét adta már előttem is rendkívüli tehetségének – mindez szorongóvá és tartózkodóvá tett vele szemben.

De e délutánon hirtelen úgy éreztem, hogy tovább már nem bírom ezt a dolgot. Talán fejembe szállt a tüzes bor, amelyet reggelimhez ittam, vagy talán szokatlanul ingerelt a fontoskodása.

– Ma mi következik? – kérdeztem tőle merészen. – Morfium vagy kokain?

He raised his eyes languidly from the old black-letter volume which he had opened.

"It is cocaine," he said,—“a seven-per-cent solution. Would you care to try it?”

"No, indeed," I answered, brusquely. "My constitution has not got over the Afghan campaign yet. I cannot afford to throw any extra strain upon it."

He smiled at my vehemence.

"Perhaps you are right, Watson," he said. "I suppose that its influence is physically a bad one. I find it, however, so transcendently stimulating and clarifying to the mind that its secondary action is a matter of small moment."

"But consider!" I said, earnestly. "Count the cost! Your brain may, as you say, be roused and excited, but it is a pathological and morbid process, which involves increased tissue-change and may at last leave a permanent weakness. You know, too, what a black reaction comes upon you. Surely the game is hardly worth the candle. Why should you, for a mere passing pleasure, risk the loss of those great powers with which you have been endowed? Remember that I speak not only as one comrade to another, but as a medical man to one for whose constitution he is to some extent answerable."

He did not seem offended. On the contrary, he put his finger-tips together and leaned his elbows on the arms of his chair, like one who has a relish for conversation.

"My mind," he said, "rebels at stagnation. Give me problems, give me work, give me the most abstruse cryptogram or the most intricate analysis, and I am in my own proper atmosphere. I can dispense then with artificial stimulants. But I abhor the dull routine of existence. I crave for mental exaltation. That is why I have chosen my own particular profession,—or rather created it, for I am the only one in the world."

Lassan fölemelte szemét a régi fóliánsból, amelybe beletemetkezett.

– Kokain – szólt. – Hétszázalékos oldat. Talán maga is meg akarja próbálni, Watson doktor?

– Eszem ágában sincs – feleltem meglehetősen nyersen. – Még nem hevertem ki az afgán háború következményeit, és nem kísérletezhetek a szervezetemmel.

Mosolygott heveségemen.

– Talán igaza van. A testi hatása valószínűleg nem a legjobb. De a szellemi erőt annyira ösztönzi és élesíti, hogy ehhez képest minden egyéb jelentéktelen.

– De fontolja csak meg jól – intettem nyomatékosan –, gondolja át a következményeket! Ha agyának működését élenkíti és izgatja is, mégiscsak természetellenes, beteges folyamat, amely fokozottabb anyagcserét kíván, és végül tartós gyengeséget okoz. Különben tapasztalatból tudja maga is, mily komoly következményei vannak a dolognak. Valóban nagyon drágán fizeti meg ezt a játékot. Múlt gyönyör kedvéért kockáztatja kiváló képességeit. Nemcsak mint jóakaró barátja, hanem mint orvos is figyelmeztetem önt, mert e minőségben, úgy érzem, némileg felelős vagyok az ön egészségéért is. Gondolja meg jól!

Látszott, hogy nem sértődött meg. Könyökét a szék karfájára támasztva, ujjai hegyét egymáshoz érintette, mint aki beszédhez készülődik.

– Szellemem – szólt – föllázad a nyugalom ellen. Adjon egy problémát, valami munkát, a legnehezebb titkosírás megfejtését, a legbonyolultabb eset tisztázását. Akkor visszazökkenek a rendes kerékvágásba, és nincs szükségem semmiféle izgatószerre. De a lét unalmas egyhangúságát utálom: epedek az izgalmak után. Ez az oka, miért választottam, vagy inkább miért teremtettem magamnak egy sajátságos, különös foglalkozást; mert a magam szakmájában én vagyok a világon az egyetlen.

“The only unofficial detective?” I said, raising my eyebrows.

“The only unofficial consulting detective,” he answered. “I am the last and highest court of appeal in detection. When Gregson or Lestrade or Athelney Jones are out of their depths—which, by the way, is their normal state—the matter is laid before me. I examine the data, as an expert, and pronounce a specialist’s opinion. I claim no credit in such cases. My name figures in no newspaper. The work itself, the pleasure of finding a field for my peculiar powers, is my highest reward. But you have yourself had some experience of my methods of work in the Jefferson Hope case.”

“Yes, indeed,” said I, cordially. “I was never so struck by anything in my life. I even embodied it in a small brochure with the somewhat fantastic title of ‘A Study in Scarlet.’”

He shook his head sadly.

“I glanced over it,” said he. “Honestly, I cannot congratulate you upon it. Detection is, or ought to be, an exact science, and should be treated in the same cold and unemotional manner. You have attempted to tinge it with romanticism, which produces much the same effect as if you worked a love-story or an elopement into the fifth proposition of Euclid.”

“But the romance was there,” I remonstrated. “I could not tamper with the facts.”

“Some facts should be suppressed, or at least a just sense of proportion should be observed in treating them. The only point in the case which deserved mention was the curious analytical reasoning from effects to causes by which I succeeded in unraveling it.”

I was annoyed at this criticism of a work which had been specially designed to please him. I confess, too, that I was irritated by the egotism which seemed to demand

– Az egyetlen „dilettáns” detektív? – kérdeztem kíváncsian.

– Az egyetlen, nem alkalmazott, hanem tanácsadó detektív – felelte Holmes. – A szakmában én vagyok az utolsó és a legbiztosabb fórum. Amikor Gregson vagy Lestrade vagy Athelney Jones zsákutcába jut – ami mellesleg gyakran megtörténik velük –, akkor nekem mondják el az esetet. Én mint „dilettáns” megvizsgálom az ügyet, és megadom a szakvéleményt. Nevem nem szerepel egyetlen újságban sem, elismerésre nem számítok. Legfőbb jutalmam maga a munka, az a gyönyörűség, hogy rendkívüli megfigyelő és következtető tehetségem számára megfelelő tér nyílik. De ön is szerzett már némi tapasztalatot a módszereimről Jefferson Hope eseténél.

– Valóban – ismertem el. – Még soha semmin nem lepődtem meg annyira. Meg is írtam egy kis könyvecskében, amelynek azt a kissé blikkfangos címet adtam, hogy „A bíborvörös dolgozószoba”.

Holmes szomorúan megcsóválta a fejét.

– Átfutottam – mondta. – Őszinte leszek: nem gratulálhatok önnek miatta. A detektívmunka egzakt tudomány, legalábbis annak kellene lennie, és hasonlóan józan, érzelmmentes módon kellene írni róla. Ön megpróbálta belekeverni a romantikát, ami olyasféle hatást eredményez, mintha egy szerelmi vagy lányszöktetési történetet szuszakolna bele Eukleidész ötödik posztulátumába.

– De hát volt ott romantika! – tiltakoztam. – Nem hamisíthattam meg a tényeket!

– Egyes tényeket jobb elhallgatni, vagy legalábbis oda kell figyelni a helyes mértékre. Az egyetlen említésre méltó részlet az eset kapcsán az a különös analitikus következtetés, amellyel következményekről az okokhoz eljutva megoldottam az ügyet.

Bosszantott, hogy kritikával illeti munkámat, amelyet direkt azért írtam, hogy a kedvére tegyek. Bevallom, idegesített az az öntelt hozzáállás is, hogy írományom minden

that every line of my pamphlet should be devoted to his own special doings. More than once during the years that I had lived with him in Baker Street I had observed that a small vanity underlay my companion's quiet and didactic manner. I made no remark, however, but sat nursing my wounded leg. I had a Jezail bullet through it some time before, and, though it did not prevent me from walking, it ached wearily at every change of the weather.

"My practice has extended recently to the Continent," said Holmes, after a while, filling up his old brier-root pipe. "I was consulted last week by François Le Villard, who, as you probably know, has come rather to the front lately in the French detective service. He has all the Celtic power of quick intuition, but he is deficient in the wide range of exact knowledge which is essential to the higher developments of his art. The case was concerned with a will, and possessed some features of interest. I was able to refer him to two parallel cases, the one at Riga in 1857, and the other at St. Louis in 1871, which have suggested to him the true solution. Here is the letter which I had this morning acknowledging my assistance."

He tossed over, as he spoke, a crumpled sheet of foreign notepaper. I glanced my eyes down it, catching a profusion of notes of admiration, with stray "magnifiques," "coup-de-maîtres," and "tours-de-force," all testifying to the ardent admiration of the Frenchman.

"He speaks as a pupil to his master," said I.

"Oh, he rates my assistance too highly," said Sherlock Holmes, lightly. "He has considerable gifts himself. He possesses two out of the three qualities necessary for the ideal detective. He has the power of observation and that of deduction. He is only wanting in knowledge; and that may come in time. He is now translating my small works into French."

sorát kizárólag Holmes tetteinek kellene szentelnem. Az évek során, amióta vele laktam a Baker utcai lakásban, nemegyszer megfigyeltem, hogy lakótársam csöndes és tudálékos viselkedése mögött meghúzódik némi hiúság. Ám nem feleltem, csak üldögéltem, és sérült lábamat dajkáltam. Nem sokkal korábban egy puska golyó fúrta keresztül, és habár tudtam járni, az időjárás változásakor mindig erős fájdalmaim voltak.

– Tevékenységem nemrég a Kontinensre is kiterjedt – szólalt meg Holmes kisvártatva, miközben megtöltötte öreg hangagyökérpipáját. – Múlt héten François Le Villard kért tőlem szakmai tanácsot, aki, mint talán tudja, újabban igencsak előre jutott a francia nyomozószolgálat sorában. Rendelkezik a kelta gyors ráérzés képességével, de híján van a sokféle gyakorlati ismeretnek, amelyek elengedhetetlenek szakmája legmagasabb szintjén. Az ügy egy végrendelet körül forgott, és akadt néhány érdekes aspektusa. Egyszerre két hasonló esetről is beszámoltam neki, egy rigairól 1857-ből és egy St. Louis-iról 1871-ből – ezek rávezették a helyes megoldásra. Itt van a levél, amelyet ma reggel kaptam kézhez, és amelyben megköszöni a segítségemet.

Míg beszélt, eléem tolt egy gyűrt külföldi levélpapírt. Rápillantottam, és csupa csodálatról tanúskodó kifejezés ötlött szemembe – „magnifique”, „coup-de-maître”, „tours-de-force” –, melyek mind a francia detektív rajongó tiszteletét tanúsították.

– Olyan, mintha egy tanítvány írta a mesterének – jegyeztem meg.

– Ó, túlbecsüli az érdemeimet – mondta könnyedén Sherlock. – Ő maga is igen tehetséges. Megvan benne kettő az ideális nyomozó három szükséges tulajdonságából. Rendelkezik a megfigyelés és a következtetés képességével. Csupán a tárgyi tudás tekintetében vannak hiányosságai; ez pedig idővel pótolható. Most éppen franciára fordítja kisebb munkáimat.